MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Jos kouluhistoria ei kykene opettamaan sitä, mistä Suomi tulee, se on joutava oppiaine. **HANNU PUROLA ILKASSA**

Puolustuskyvystä on huolehdittava

Puolustusvoimat on ollut viime vuosina kovassa myllerryksessä. Varuskuntia on suljettu, organisaatiota myllerretty, henkilökuntaa ja kertausharjoituksia vähennetty ja palvelusaikoja lyhennetty. Määrärahoja on leikattu sekä toiminnasta että kalustohankinnasta.

Muutoksista huolimatta suomalaiset luottavat puolustusvoimiin ja suhtautuvat edelleen erittäin myönteisesti maanpuolustukseen ja yleiseen asevelvollisuuteen.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan (MTS) joulukuussa julkistaman kyselyn mukaan lähes 70 prosenttia suomalaisista säilyttäisi asevelvollisuuden nykyisellään. Ammattiarmeijaa kannattaa vain noin kymmenen prosenttia.

Puolustusvoimain komentajan Ari Puheloisen mukaan suurimmat muutokset on nyt tehty eivätkä isot organisaationmuutokset ole tarpeen enää tällä vuosikymmenellä. Ei ainakaan, jos asia riippuu puolustusvoimista. (MT 10.2.).

Paineet muutosten jatkamiseen voivat kuitenkin tulla poliitikkojen taholta. Puolustusvoimien rahoitusta on leikattu tällä vuosikymmenellä ennakoituakin enemmän.

Puolustuskyvyn säilyttämiseksi puolustusvoimat vaatii budjettileikkausten puolittamista asteittain vuodesta 2016 alkaen.

Puheloinen muistuttaa, että ellei määrärahaleikkausta puoliteta, meillä ei ole vuosikymmenen lopulla enää materiaalia riittävään puolustuksen. Puheloisen mukaan vaihtoehtoja ei ole, koska tätä maata ei puolusteta pienemmällä määrällä kuin 230 000 sotilaalla.

Ammattiarmeija ei toisi Puheloisen mukaan mitään lisäarvoa. Kokemukset ovat esimerkiksi Ruotsissa osoittaneet, ettei ammattiarmeija kaikilta osin ole onnistunut ratkaisu.

Puheloinen korostaa, että koulutettuja sotilaita tarvitaan, koska koko maan puolustaminen on armeijalle itsestäänselvyys ja ykköstehtävä.

Puolustusvoimien tulevaisuutta ja rahoitusta pohtii kansanedustaja Ilkka Kanervan (kok.) johtama parlamentaarinen selvitysryhmä. Kanervan mukaan työryhmän tehtävänä on, että kaikki puolueet tietävät, mitä tietyillä resursseilla voidaan toteuttaa ja mitä vaihtoehtoiset

Maavoimille on hankittu käytettyjä Leopard panssarivaunuja.

ratkaisut tarkoittavat Suomen sotilaallisen suorituskyvyn kannalta.

Tällä hetkellä kaikki puolueet ovat Kanervan mukaan yhtä mieltä siitä, että puolustusvoimien resurssit ja tehtävät eivät ole nyt tasapainossa.

Puolustusmenoja pohdittaessa pitää työryhmän varapuheenjohtajan Johannes Koskisen (sd.) mukaan muistaa, ettei Nato-jäsenyys toisi helpotusta rahoitukseen. Nato ei ole hänen mielestään mikään köyhän miehen vaihtoehto, vaan poliittiset paineet puolustusbudjetin nostamiseen kahteen prosenttiin bkt:stä olisivat Naton sisällä vahvat. Se tarkoittaisi nykyisten määrärahojen puolitoistakertaistamista.

Huolimatta siitä, että puolustusvoimat on viimeaikaisissa kalustohankinnoissa turvautunut muun muassa käytettyihin panssarivaunuihin, tarvitaan rahaa myös suurempiin hankintoihin. Sekä merivoimien alukset että ilmavoimien hävittäjät tulevat käyttöikänsä päähän 2020-luvulla.

Viimeistään seuraavissa hallitusneuvotteluissa pitää päättää, mitä poliitikot puolustusvoimilta odottavat ja millaisia taloudellisia panostuksia määrätystä tehtävästä suoriutuminen edellyttää.

Hyvänä lähtökohtana on yleinen asevelvollisuus sekä koko maan kattava uskottava aluepuolustus. Näistä ei ole varaa tinkiä.

> **Puolustusvoimien resurssit ja tehtävät eivät ole nyt tasapainossa.**

Ruokaa kestävästi

Kasvavan ihmiskunnan ruokkiminen muodostaa maapallolle kestävyysrasitteen. Se, millä tavalla ruokahuolto järjestetään, vaikuttaa merkittävästi rasitteen suuruuteen.

Suomessa ruuan ympäristövaikutuksia on vastikään selvitetty Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen MTT:n sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n tutkimuksissa. Viime viikolla esitellyissä tuloksissa huomiota saivat ruuan kuljetukset sekä tuloerojen vaikutukset ruokailutottumuksiin (MT 10.2.).

Ei ole yllätys, että kansalaisen tulojen kasvaessa myös ruokaostosten ympäristökuorma kasvaa. Hyvätuloiset hankkivat erikoistuotteita ja lisäksi heittävät ruuasta huomattavan osan lopulta roskiin. Elintason nousu johtaa siis tuhlailuun.

Myös kuljetusten kannalta erikoistuotanto, kuten lähiruoka, pienine tuotantomäärineen nostetaan ongelmaksi.

Suurten kauppaketjujen logistiikka on tehokas, kun taas erikoistuotteita kuskataan usein valmistajan tai asiakkaan autolla pienissä erissä. Tutkijoiden mukaan lähiruuan kuljetusten ympäristökuorma nousee jopa kymmenkertaiseksi ruuan massajakeluun verrattuna.

On hyvä, että tutkijat kiinnittävät asiaan huomiota. Erikoistuotannon logistiikassa on varmasti parannettavaa. Myös rikkaiden tuhlaavaan elämäntapaan on aiheellista puuttua.

Suomen ruokahuolto saattaa pohjoisista oloista ja pitkistä etäisyyksistä johtuen olla kuormittava kestävyyden ideaaliin verrattuna. Se on kuitenkin meille suomalaisille välttämätön.

Ruuan suhteen kestävyys on nähtävä laajasti. Ympäristön lisäksi vaatimuksiin kuuluvat sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys.

Myös pienituloisilla on oltava mahdollisuus terveelliseen ruokaan. Kunkin kansakunnan tulisi kyetä ruokkimaan väestönsä, eikä se voi tapahtua ostamalla tuontiruokaa velaksi.

Siksi suoraan maatilalta hankittu lähiruoka on taatusti kuljetusten tehokkuudesta kiiteltyä tuontisoijaa kestävämpi valinta.

VIERASYLIÖ

Sähkön toimitusvarmuus paranee sähkölinjojen vierimetsien hoidolla

Viime syksynä oli useita sähkökatkoksia aiheuttaneita myrskyjä. Edelliset isot myrskyt olivat vuoden 2011 lopulla. Myrskyjen ohella lumi aiheuttaa vuosittain jakeluhäiriöitä taivuttamalla puita sähköjohtojen päälle.

Häiriöille herkin osa on keskijännitteinen 20 kilovoltin verkko, jota Suomessa on lähes 140 000 kilometriä. Tästä 120 000 km on ilmajohtoja ja niistä 60 prosenttia sijaitsee metsissä. Taajamissa sähköjohdot on valtaosin kaivettu maahan, ja siten puista aiheutuvat häiriöt ovat niissä harvinaisia.

Syyskuun alusta 2013 voimaan tulleella sähkömarkkinalain muutoksella tähdätään sähkön toimitusvarmuuden parantamiseen.

Keinoina ovat sähköverkkoyhtiöille määrätyt toimitusvarmuusvaatimukset ja sähkökatkoksista maksettavien vakiokorvausten nosto. Nämä ohjaavat investoimaan entistäkin enemmän säävarmaan sähköverkkoon.

Lakiin lisättiin myös verkkoyhtiöiden oikeus kaataa puita, jotka aiheuttavat ilmeisen riskin jakeluverkon varmuudelle. Aiemmin vastaava oikeus perustui maanomistajan ja verkkoyhtiön väliseen sopimukseen.

Kaapelointi nostaa hintaa huomattavasti

Verkkoyhtiöt ovat käynnistäneet monia hankkeita sähkön toimitusvarmuuden parantamiseksi. Merkittävin hanke on korvata iso osa 20 kV:n ilmajohtoverkkoa maakaapelilla.

Maakaapelointi on suuri ja kallis hanke, jonka kustannuksista vastaavat viime kädessä verkon käyttäjät.

Energiaviraston esittämän arvion mukaan keskijännite-verkon kaapelointiasteen nostaminen 60–80 prosenttiin maksaisi 3,5 – 4,5 miljardia euroa. Se nostaisi sähkön siirtohintaa huomattavasti.

Haja-asutusalueiden maakaapelointi on järkevää aloittaa sieltä, missä sähkön käyttö ja häiriöriskit ovat suurimmat.

Alueilla, joilla sähkön siirtomatkat ovat pitkät ja kustannukset maakaapeloinnista tulevat korkeiksi, ilmajohdot säilyvät käytössä vielä vuosikymmeniä.

Myös puuvarma linja tulee kalliiksi

Kesällä 2013 valmistui Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion toteuttama projekti, jossa kartoitettiin keinoja parantaa metsässä kulkevien tai niihin rajoittuvien keskijännitteisten ilmajohtojen toimintavarmuutta.

Projektiin sisältyi muun muassa ilmajohtojen vierimetsien hoidon kehittäminen ja maanomistajille maksettavien korvausperusteiden määrittäminen. Hankkeessa laadittiin myös vierimetsän hoito- ja hakkuutöiden suunnittelu- ja toteutusohjeet.

Projektin tulokset ovat vapaasti saatavissa ja käytettävissä Tapion kotisivuilta osoitteesta www.tapio.fi/sahkolinjojen-vierimetsat.

Syksyn myrskyjen jälkeen monet henkilöt esittivät asiaan erilaisia ratkaisuja.

Yksi, äkkiseltään varteenotettavalta tuntuva ehdotus oli sähkölinjojen tekeminen puuvarmoiksi avaamalla niin leveä johtoaukea, että puut eivät ylETä kaatumaan johdon päälle. Tarvittava alue olisi vähintään 10 metriä johtokadun molemmin puolin eli kokonaisuutena noin 150 000 metsähehtaaria.

Ehdotus ei ole kuitenkaan kannatettava. Se olisi välittömiltä kustannuksiltaan maakaapeloinnin luokkaa, ja metsän kasvaessa uudelleen, alue jouduttaisiin pitämään puuttomana tai puusto lyhyenä, mistä aiheutuisi merkittäviä lisäkustannuksia.

Jos johtokatu levennettäisiin ja myöhemmin johto kaapeloitaisiin, kokonaiskustannukset kasvaisivat edelleen. Lisäksi maisemahaitat olisivat ilmeiset.

Usein 10 metrin kaista on riittävä

Paras vaihtoehto tilanteisiin, joissa ilmajohto säilyy vielä vuosikymmeniä nykyisellä paikallaan, on vierimetsän hoito siten, että siinä otetaan huomioon sekä sähkönjakelun turvaaminen että kannattava metsänhoito.

> **Erot tavanomaiseen metsänhoitoon ovat vähäisiä.**

Vierimetsällä tarkoitetaan 10 – 20 metrin kaistaa johtoaukean molemmin puolin. Usein jo 10 metrin levyinen kaista on riittävä.

Vierimetsän hoidossa poistetaan lehtipuut havupuutaimikoista, jolloin vältetään lehtipuiden, yleensä koivujen, taipumista johdolle lumen vaikutuksesta. Lisäksi hoitotarve myöhentyy, koska havupuut kasvavat pituutta hieman lehtipuita hitaammin.

Ensiharvennus tehdään tavallista aiemmin (10 – 12 metrin pituusvaihe) ja voimakkaampana. Tällä pienennetään harvennuksen aiheuttamaa puiden kaatumisriskiä johdolle ja parannetaan puuston myrskynkestävyyttä.

Varttuneissa metsissä harvennukset tehdään lievinä tai jätetään kokonaan tekemättä ja poistetaan sähköjohdolle riskiä aiheuttavia yksittäisiä puita ja niiden oksia.

Erot tavanomaiseen metsänhoitoon ovat vähäisiä.

Toisinaan on tilanteita, joissa riskialtis, sähköjohtoa selvästi korkeampi puusto, kannattaa poistaa kokonaan. Johtokadun ulkopuolella tehtäviin toimenpiteisiin pyydetään aina metsänomistajalta lupa. Mikäli toimenpiteistä aiheutuu vahinkoa maanomistajalle, ne korvataan täysimääräisesti.

Lisäksi verkkoyhtiö maksaa hakkuun ylimääräiset kulut ja vastaa sen toteutuksesta.

Tavanomaista aikaisemman ja voimakkaamman harvennuksen aiheuttama kasvutappio metsänomistajalle vaihteli Tapion selvityksen mukaan välillä 200 – 1 000 euroa johtokilometriä kohden, olettaen että vierimetsä tarvitsisi joka kohdaltaan tällaisen käsittelyn.

Käytännössä tarve tulee vain kertaalleen puuston kiertoajan kuluessa.

Vierimetsien hoidon etuja ovat nopea ja laaja vaikuttavuus sekä kohtuulliset kustannukset.

Haasteitakin jää. Hyvin voimakkaan myrskyn vaikutuksia vierimetsän hoito ei voi estää ja linjan läpikäynti joudutaan toistamaan 10 – 20 vuoden välein, kun linjan varren uudet taimikot ovat kasvaneet uhaksi sähköjohdolle.

KENNETH HÄNNINEN
HANNU NIEMELÄ
Hänninen on johtaja Energiateollisuus ry:ssä ja Niemelä on Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion metsäpäällikkö.

PÄIVÄN KUVA

ANTERO YLITALO

Pyyt pensaiden suojissa

Peltopyyt syövät mielellään talvella jyviä ja siemeniä, kuten kuvassa Toholammin Porkolanmäellä. Pehmeän lumen alta ne kaivavat tehokkaasti ravintoa. Kun lumi jäätyy, talviruokintapaikat ovat tarpeen.
Parvessa myös vartiointi hoituu ruokailun lomassa.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: NIKLAS HOLMBERG

Alppimaa sulkee rajojaan

Täytyy tunnustaa. Viime viikolla en tiennyt, että EU:n ja Sveitsin välillä edes on sopimus ihmisten vapaasta liikkuvuudesta. Tiesin kyllä, että Sveitsiin matkustettaessa ei kysytä passia, paitsi junassa.

Passintarkastukset ja vapaa liikkuvuus ovat kuitenkin kaksi eri asiaa.

Schengen-maiden välillä rajatarkastukset on poistettu kiinteillä rajanylityspaikoilla, ei siis esimerkiksi junissa.

Passivapaus perustuu vuonna 1995 voimaan astuneeseen Schengenin sopimukseen, joka sittemmin on liitetty osaksi EU-lainsäädäntöä.

Ihmisten vapaa liikkuvuus taas tarkoittaa EU-maiden kansalaisten oikeutta asua ja työskennellä toisessa jäsenvaltiossa. Vapaa liikkuvuus koskee siis yhtä lailla Schengen-alueen ulkopuolisia maita kuten Britanniaa.

Ihmisten, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus perustuu perustuu Rooman sopimukseen ja on ollut voimassa EU-maiden välillä vuodesta 1958 lähtien.

Sveitsin päätös ei horjuta EU:n perusteita.

niklas.holmberg@maaseuduntulevaisuus.fi

Sveitsissä viikonloppuna järjestetty kansanäänestys on herättänyt kovasti tunteita. Sveitsiläisten päätöstä rajoittaa EU-kansalaisten muuttamista maahan, on pidetty iskuna unionin perusteita vastaan.

Sitä se olisi, jos EU:hun kuuluva maa tekisi vastaavan päätöksen.

Sveitsi ei kuitenkaan ole EU-maa, eivätkä sen päätökset horjuta EU:n perusteita sen enempää kuin Singaporen tai Botswanan päätökset.

EU:n ja Sveitsin välillä on satojen valtiosopimusten viidakko. Monessa suhteessa Sveitsi on ”melkein EU-maa”. 1999 solmittu sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta on käytännöllisesti katsottuna ollut järkevä.

Esimerkiksi Baselin tai Geneven työssäkäyntialue ulottuu useamman naapurimaan alueelle.

Jos Sveitsi irtisanoo henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan osion, nousevat pöydälle kuitenkin myös sopimusten muut osat.

Alppimaan pankit ovat perinteisesti imeneet hämärää rahaa ympäri Eurooppaa. Syy sveitsiläisten tilien suosioon on ollut äärimmäisen tiukka pankkisalaisuus. Ulkomaisen työntekijöiden lisäksi Sveitsi houkuttelee veroja pakoon pötkiviä miljonäärejä.

EU:n soisi ottavan nämäkin asiat puheeksi, kun sopimuksia neuvotellaan uusiksi.

Sveitsin kansanäänestys ei mullista maailmaa eikä EU:ta, mutta se herättää tunteita, koska maahanmuutto on kuuma aihe kaikkialla.

Toisille se on uhka, toisille mahdollisuus.

On helppo kuvitella, että koulutetulle suomalaisnuorelle oikeus asua ja työskennellä toisessa EU-maassa on suuri mahdollisuus.

Sitä se on myös Espanjan aurinkoon haikailevalle eläkeläiselle tai Saksan markkinoille kurkottavalle pienyritykselle.

Maatalous- ja puutarhayritykset taas ovat riippuvaisia muista EU-maista muuttavista työntekijöistä.

Muuttaminen toiseen maahan on EU:sta huolimatta vaikeaa ja byrokraattista. Monilla ei ole siihen halua tai mahdollisuutta.

Joillakin aloilla työpaikoista joutuu kilpailemaan pienempään palkkaan tottuneen maahanmuuttajan kanssa.

Työvoiman vapaa liikkuvuus lisää talouden kasvua kun työ ja tekijät kohtaavat paremmin.

Edut ja haitat jakaantuvat kuitenkin epätasaisesti. Siksi vastustus on ymmärrettävää.

Euroopassa moni valtionraja kulkee kirjaimellisesti keskellä kylää. Näin on myös Sveitsin rajoilla.

Onko järkeä pystyttää uusia rajoja paikkoihin, joissa ihmiset ovat kulkeneet edestakaisin jo vuosisatoja.

Tätä sveitsiläiset joutuvat nyt pohtimaan.

LEHTIKATSAUS

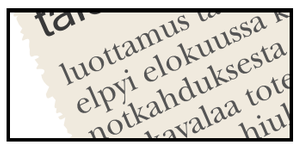

Lapsuus auton penkillä

Savon Sanomien mukaan kunnat tuskailevat rahapulassaan muun muassa koulukyytien kustannuksia. Niiden nousun ei pitäisi olla yllätys, kun puolet alakouluista on lakkautettu. *”Nyt kunnissa pohditaan, voisiko koululaisten kanssa samoihin takseihin ottaa myös vanhuksia, vammaisia tai muita kyydin tarvitsijoita. Ehdottomasti voi. Ennen tällaista yhteiskuljetusmuotoa kutsuttiin linja-autoksi.*

Aikuisten olisi syytä miettiä myös sitä, mitä pitkien koulumatkojen istuminen autossa lapsiin ja nuoriin vaikuttaa. Voisiko koulumatkoilla ja niihin käytetyllä, päivittäin jopa kolmeksi tunniksi venyvällä passiivisella ajalla olla jotain yhteyttä sen kanssa, että oppilashuollon kustannukset nousevat huikeaa 12 prosentin vuosivauhtia?

Lapsuus on liian arvokasta tuhlattavaksi passiiviseen autossa istumiseen. Paitsi linja-auto, myös kyläkoulu kannattaisi keksiä pian uudelleen.”

Naisten eläke jää niukaksi

Ilta-Sanomat pohtii, naisten ja miesten palkkaerot johtavat vielä suurempiin eroihin eläkkeissä. Lehti näkee yhdeksi syyksi lasten kotihoidontuen. *”Jotkut ovat jopa kysyneet, onko kotihoidontuki ansa naisille. Niskaansa he ovat saaneet kiukkuista palautetta. Lastenhoidosta on vaikea keskustella, sillä jotkut äidit tulkitsevat neutraalitkin puheenvuorot omien valintojensa arvosteluksi.*

Käy epäilemättä työstä hoitaa kotona omia lapsia ja huushollimielessä avutonta miestä siinä sivussa, mutta se työ ei kartuta eläkettä. Päivähoidolla on puolensa: se sekä tarjoaa työpaikkoja että vapauttaa äitejä palkkatyöhön.”